

*Proposta de decret del Consell pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum dels ensenyaments
elementals de Dansa a la Comunitat Valenciana*

ÍNDEX

Preàmbul

Capítol I. Disposicions de caràcter general

Article 1. Objecte

Article 2. Àmbit d'aplicació

Article 3. Finalitat

Capítol II. Ordenació dels ensenyaments

Article 4. Ordenació

Article 5. Principis pedagògics

Article 6. Objectius

Article 7. Competències

Capítol III. Currículum

Article 8. Disseny del currículum

Article 9. Autonomia curricular dels centres

Capítol IV. Avaluació, acció tutorial, promoció i permanència

Article 10. Avaluació

Article 11. Qualificacions

Article 12. Promoció

Article 13. Alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu

Article 14. Ampliació de matrícula

Article 15. Permanència

Article 16. Acció tutorial

Article 17. Certificat d'ensenyaments elementals

Article 18. Atribució docent del professorat d'ensenyaments elementals de Dansa

Disposicions addicionals

Primera. Conciliació dels ensenyaments elementals de Dansa amb els ensenyaments obligatoris

Segona. Regla de no despesa

Disposicions transitòries

Primera. Currículum aplicable als centres integrats de Dansa i ensenyaments de règim general

Segona. Incorporació d'alumnat procedent del pla anterior amb assignatures pendents

Disposició derogatòria

Única. Derogació normativa

Disposicions finals

Primera. Normes de desenvolupament

Segona. Entrada en vigor

Annex I

Annex II

Annex III

Annex IV

Annex V

PREÀMBUL

L'article 53.1 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana disposa que és competència exclusiva de la Generalitat la regulació i administració de l'ensenyament en tota la seua extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats, sense perjudici del que es disposa en l'article 27 de la Constitució i en les lleis orgàniques que, de conformitat amb l'apartat 1 de l'article 81 d'aquella, el desenvolupen, de les facultats que atribueix a l'Estat el número 30 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució espanyola i de l'alta inspecció necessària per al seu compliment i garantia. Així mateix, de conformitat amb l'article 49.1.3a de l'Estatut d'Autonomia, és competència autonòmica exclusiva l'autoorganització i procediment administratiu derivat de les especialitats de la seua organització.

L'article 48.1, de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació assenyala que els ensenyaments elementals de Dansa tindran les característiques i l'organització que les administracions educatives determinen. Si bé les escoles que imparteixen dansa des d'una perspectiva d'educació no formal permeten que persones de qualsevol edat es puguin formar com a ballarins i ballarines aficionades, en un marc flexible i adaptat, els ensenyaments elementals de Dansa tenen un caràcter diferent, ja que es desenvolupa en un marc educatiu formal i estan adreçats a les persones que demostren vocació i aptituds per a la dansa, i vulguen rebre una formació que assegure la seua qualificació en un nivell competencial tal que els permeta accedir amb garanties als ensenyaments professionals de Dansa. Per tant, a l'hora de cursar els ensenyaments elementals de Dansa, la implicació de les famílies, l'edat dels estudiants i la preparació tècnica mitjançant l'entrenament es consideren factors essencials. De fet, podem entendre els ensenyaments elementals com una activitat d'alt rendiment i per això, aquest decret inclou les edats adequades en què s'han de cursar i respon, per primera vegada, les necessitats formatives de progressiva especialització en la dansa.

El present decret té un enfocament més competencial del currículum dels ensenyaments elementals de Dansa en la línia que se segueix en l'ensenyament obligatori; la meta no és la mera adquisició de continguts, sinó aprendre a utilitzar-los en situacions escèniques reals. La transversalitat és una condició inherent en aquest enfocament competencial, en el sentit que tots els aprenentatges contribueixen a la seua consecució. De la mateixa manera, l'adquisició de cadascuna de les competències ajuda a l'adquisició de totes les altres. No existeix jerarquia entre elles, ni pot establir-se una correspondència exclusiva amb una única assignatura, sinó que totes estan presents en els aprenentatges de les diferents assignatures i, al seu torn, s'adquireixen i desenvolupen a partir dels aprenentatges que es produeixen en el conjunt d'aquestes.

En relació amb aquest plantejament competencial del currículum, aquest decret descriu les habilitats de la dansa que contribueixen al desenvolupament de les competències claus del sistema educatiu. Un aspecte que s'ha tingut molt en compte fa referència a les competències personals i socials que es desenvolupen en els ensenyaments de dansa. Sobre aquest tema, es considera que és fonamental que tots dos aspectes s'equilibren i es desenvolupen en paral·lel per evitar que aquests estudis resulten desmesuradament competitius. Per això, es dona molta importància a la participació social i s'aprofiten les potencialitats de la pràctica en grup com a eina d'aprenentatge cooperatiu. En últim terme, amb aquesta revisió curricular també es pretén desenvolupar la competència ciutadana de l'alumnat i afavorir la realització de projectes de dansa de tota mena. Una aspiració d'aquest currículum és que l'alumnat en el seu futur com a ciutadà o ciutadana s'implique plenament en la vida social i cívica, bé siga com professional de la dansa o bé siga com a usuari cultural actiu, compromés i amb capacitat de reflexió crítica. També cal assenyalar que en el nou currículum s'aprofundeix en la millora dels processos d'avaluació per fer que aquests resulten més inclusius, equitatius i orientadors.

En aquest sentit, resulten d'aplicació el Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, que desenvolupa els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià (DOGV 8356, 07.08.2018), que també s'han de seguir en els ensenyaments elementals de Dansa en allò que els siga d'aplicació, i el Decret 72/2021, de 21 de maig, del Consell, que desenvolupa l'organització de l'orientació educativa i professional en el sistema educatiu valencià (DOGV 9099, 03.06.2021). Així mateix, tenint present la Llei 15/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de polítiques integrals de joventut (DOGV 8168, 13.11.2017), en els ensenyaments elementals de Dansa es treballaran els següents principis coeducatius de manera transversal:

- L'eliminació dels prejudicis, estereotips i rols en funció del sexe, construïts segons els patrons socioculturals de conducta assignats a dones i homes, per tal de garantir, tant per a les alumnes com per als alumnes, possibilitats de desenvolupament personal integral.
- La prevenció de la violència contra les dones, mitjançant l'aprenentatge de mètodes no violents per a la resolució de conflictes i de models de convivència basats en la diversitat i en el respecte a la igualtat de drets i oportunitats de dones i homes.
- La integració dels objectius coeducatius assenyalats en els llibres de text i altres materials didàctics que s'utilitzen o es proposen en els projectes d'innovació educativa, que han de fer un ús no sexista del llenguatge i garantir, en les imatges que contenen, una presència equilibrada i no estereotipada de dones i homes.
- La capacitat de l'alumnat perquè l'elecció de les opcions acadèmiques es duga a terme lliure de condicionaments basats en el gènere.
- El respecte a la lliure determinació de gènere, la seua expressió i l'orientació sexual, tant de l'alumnat com dels seus familiars.

Aquest decret s'ajusta als principis de bona regulació establits en l'article 129.1 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. La revisió curricular dels ensenyaments elementals de Dansa és necessària, perquè la modificació de la Llei orgànica 2/2006, d'educació, per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, determina que les administracions educatives revisaran periòdicament els currículums per a adequar-los als avanços del coneixement, així com als canvis i noves exigències del seu àmbit local. Tal com s'està fent amb els currículums de les etapes obligatòria i postobligatòria, és necessari actualitzar el currículum dels ensenyaments elementals de Dansa en sintonia amb la resta d'ensenyaments. A la Comunitat Valenciana, la revisió curricular és oportuna, a més, perquè l'aprovació del Decret 2/2022, de 14 de gener, del Consell, de regulació de les escoles d'ensenyament artístic no formal de música i d'arts escèniques, permet definir i delimitar un model d'educació musical formal clarament diferenciat en els seus principis pedagògics i objectius del model educatiu no formal.

Aquest decret procura seguretat jurídica, ja que afavoreix un marc normatiu estable, predictable, clar i de certesa, que en facilita el coneixement i la comprensió. Així mateix, és integrat, en tractar en un mateix marc la concreció curricular i l'ordenació general dels ensenyaments, excloent aspectes com l'admissió que es desenvoluparan reglamentàriament amb posterioritat. Igualment, s'ha seguit el principi de proporcionalitat, assegurant que el nou currículum tinga continuïtat amb l'ordenació vigent fins al moment. També ha quedat garantit el principi de transparència, ja que el text ha pogut ser conegut per la ciutadania mitjançant consulta pública prèvia i el tràmit d'informació pública amb la qual cosa s'ha habilitat la possibilitat de formular suggeriments per part de la ciutadania en general i dels sectors implicats en particular.

En l'elaboració d'aquest decret s'han complert tots els tràmits procedimentals, en concret els ja assenyalats processos de consulta prèvia i tràmit d'informació pública, i també s'ha incorporat el

dictamen del Consell Escolar de la Comunitat Valenciana. Així mateix, s'han incorporat a l'expedient de tramitació els informes preceptius d'elaboració del decret projectat.

Per tot l'exposat, a proposta de la consellera d'Educació, Cultura i Esport, en virtut del que s'estableix en l'article 28 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, de la Generalitat, del Consell, conforme el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana i després de la deliberació prèvia del Consell, en la reunió de XX de XXXX de 2023,

DECRETE

Capítol I

Disposicions de caràcter general

Article 1. Objecte

L'objecte d'aquest decret és establir l'ordenació general i el currículum dels ensenyaments elementals de Dansa, de conformitat amb el que dicta l'article 48.1 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

Article 2. Àmbit d'aplicació

Aquest decret serà aplicable a tots els conservatoris i centres autoritzats de la Comunitat Valenciana que tinguen aprovada per la conselleria competent en matèria d'educació, la impartició dels ensenyaments elementals de Dansa.

Article 3. Finalitat

Els ensenyaments elementals de Dansa tenen com a finalitat proporcionar a l'alumnat una formació artística de qualitat per assegurar la seua qualificació en un nivell competencial tal que li permeta accedir als ensenyaments professionals de Dansa. Aquests ensenyaments aconsegueixen tres funcions bàsiques: formativa, orientadora i propedèutica.

Article 4. Ordenació

1. Els ensenyaments elementals de Dansa tindran una estructura de quatre cursos de duració.
2. Els ensenyaments elementals de Dansa es cursaran amb caràcter general entre els huit i els dotze anys d'edat. L'inici amb menys de huit anys o més de dotze s'entendrà com a excepcional.
3. A l'hora de valorar l'excepcionalitat per a cursar els ensenyaments fora de l'edat ordinària es tindrà en compte el desenvolupament físic i motriu i el potencial de l'alumnat.
4. La conselleria competent en matèria d'educació regularà l'admissió, l'accés i altres aspectes d'ordenació general dels ensenyaments elementals de Dansa tenint en compte les disposicions establides en aquest decret.

Article 5. Principis pedagògics

1. L'acció educativa en els ensenyaments elementals de Dansa procurarà la integració de les diferents experiències i aprenentatges de la dansa des d'una perspectiva global i contextualitzada amb la realitat de la dansa actual.
2. A fi de fomentar la integració de competències, es promourà la realització d'activitats de dansa significatives per a l'alumnat i la resolució col·laborativa de problemes, reforçant l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat.

3. Atesa la circumstància de simultaneïtat dels ensenyaments elementals de Dansa amb els ensenyaments obligatoris, la gestió del temps, la implicació de les famílies i la disposició de l'alumnat a l'estudi són tres factors claus perquè els processos d'ensenyament i aprenentatge resulten efectius.

Article 6. Objectius

Els ensenyaments elementals de Dansa tenen com a objectiu contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que els permeten:

- a) Apreciar la importància de la dansa com a llenguatge artístic i com a mitjà d'expressió cultural dels pobles i de les persones.
- b) Desenvolupar la iniciativa personal en relació amb les possibilitats formatives de la dansa.
- c) Desenvolupar les habilitats que permeten expressar-se per mitjà del moviment.
- d) Conèixer els mitjans digitals aplicats a la dansa.
- e) Desenvolupar el sentit rítmic, i la comprensió del moviment en totes les seues dimensions.
- f) Adquirir sensibilitat per la dansa a través de la pràctica en diferents contextos i la interpretació de les diferents èpoques, gèneres, tendències i estils per a enriquir les possibilitats de comunicació i de realització personal.
- g) Actuar en públic amb desimboltura per a comprendre la funció comunicativa i expressiva de la dansa.
- h) Desenvolupar hàbits, actituds, valors i normes fonamentals per a l'activitat de la dansa i per a la vida.
- i) Valorar la salut física com a ballarins i ballarines i desenvolupar les seues capacitats emocionals i afectives en tots els àmbits de la personalitat.
- j) Adquirir hàbits i tècniques d'estudi i valorar la constància com a factor clau de l'aprenentatge.
- k) Adquirir l'hàbit d'assistir a representacions i espectacles d'arts escèniques.
- l) Conèixer la dansa valenciana, tant de les característiques i manifestacions més importants del patrimoni propi com del panorama actual de la indústria de les arts escèniques.

Article 7. Competències

1. Els ensenyaments elementals de Dansa garantiran el desenvolupament de les competències claus del sistema educatiu. Aquestes competències claus són:

- a) Competència en comunicació lingüística.
- b) Competència plurilingüe.
- c) Competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia.
- d) Competència digital.
- e) Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
- f) Competència ciutadana.
- g) Competència emprenedora.
- h) Competència en consciència i expressió culturals.

2. En l'annex I del present decret es defineixen les habilitats bàsiques de la dansa que contribueixen al desenvolupament de les competències claus. Aquestes habilitats fan referència a la realització d'accions o activitats de la dansa amb destresa i facilitat.

Article 8. Disseny del currículum

1. El currículum dels ensenyaments elementals de Dansa facilitarà el desenvolupament educatiu de l'alumnat i garantirà una formació en dansa integral en relació amb els ensenyaments mínims del currículum.

2. Són assignatures comunes del currículum dels ensenyaments elementals de Dansa les següents:

- a) Dansa clàssica.
- b) Dansa espanyola.
- c) Dansa contemporània.
- d) Rítmica i expressió musical per a la dansa.
- e) Complement de dansa.

Pel que fa a l'assignatura de Complement de Dansa, en quart d'elemental l'alumnat ampliarà l'experiència pràctica de la dansa cursant l'assignatura per una d'aquestes tres modalitats: dansa clàssica, dansa contemporània o dansa espanyola i flamenc. En tercer d'elemental el professorat de l'assignatura oferirà a l'alumnat el suport i l'orientació necessàries per tal que aquest pugui triar amb el suficient criteri la modalitat que millor s'acomode als seus interessos i aptituds.

3. En l'annex II d'aquest decret es concreten els mètodes pedagògics que han de guiar els processos d'ensenyament i aprenentatge dels ensenyaments elementals de Dansa.

4. En l'annex III d'aquest decret es fixen els ensenyaments mínims de les assignatures del currículum, enunciats en forma de competències específiques, els criteris d'avaluació i els sabers bàsics.

5. En l'annex IV d'aquest decret s'estableix la distribució d'hores setmanals per assignatures i cursos i el total d'hores lectives dels ensenyaments elementals de Dansa. Per al càlcul del total d'hores dels ensenyaments s'estableix que el nombre mínim de setmanes per cada curs acadèmic siga de trenta.

6. En l'annex V del present decret figura la relació numèrica professorat/alumnat, d'aplicació a les assignatures del currículum.

7. Les sessions lectives setmanals de les diferents assignatures podran ser de mitja hora, una hora o dues hores segons el tipus d'assignatura i organització d'aquesta.

Article 9. Autonomia curricular dels centres

1. Els centres escolars que tinguen autoritzats els ensenyaments elementals de Dansa disposaran d'autonomia pedagògica i curricular, de conformitat amb el que dicte la normativa aplicable en matèria d'organització i funcionament d'aquests centres.

2. L'equip docent desenvoluparà les programacions didàctiques de les assignatures d'aquests ensenyaments en coherència amb el currículum establert en aquest decret i amb el projecte educatiu del centre.

3. Els centres, en el marc de la seua autonomia pedagògica i d'acord amb el seu projecte educatiu, fixaran els criteris d'aplicació del currículum i establiran l'organització dels grups i les sessions lectives setmanals d'acord amb el que s'estableix en el present decret.

Article 10. Avaluació

1. L'avaluació de l'alumnat serà global, contínua i formativa, i tindrà en compte el seu progrés en el conjunt dels processos d'aprenentatge. L'avaluació valorarà el grau de desenvolupament de les competències específiques de les assignatures del currículum tenint en compte els seus criteris d'avaluació.

2. En relació amb l'avaluació contínua de l'alumnat, s'ha de tindre en compte el que dicta el Decret 195/2022, de 11 de novembre, del Consell, d'igualtat i convivència en el sistema educatiu valencià.

3. En el context d'aquest procés d'avaluació contínua, els centres establiran mesures de reforç o d'enriquiment curricular que permeten millorar el nivell competencial de l'alumnat que ho requereixca. Aquestes mesures s'hauran d'adoptar tan prompte com es detecten les necessitats i estaran dirigides a garantir l'adquisició i la continuïtat dels aprenentatges.

4. En l'avaluació s'ha de garantir el dret de l'alumnat a una avaluació objectiva i al fet que la seua dedicació, esforç i rendiment siguen valorats i reconeguts amb objectivitat i equitat, per a la qual cosa

s'establiran els procediments oportuns que ho asseguren. En qualsevol cas, s'atendran les característiques de l'avaluació disposades en la legislació vigent.

5. Es promourà l'ús generalitzat d'instruments d'avaluació variats, diversos i adaptats a les diferents situacions d'aprenentatge que permeten la valoració objectiva de tot l'alumnat. Els instruments d'avaluació estaran consensuats per l'equip docent de cada assignatura.

6. L'equip docent, coordinat pel tutor o la tutora, durà a terme l'avaluació de l'alumnat de manera col·legiada.

7. L'avaluació i la qualificació final de l'alumnat es farà quan finalitze cada curs escolar, sense perjudici dels procediments que es puguin establir per a mantindre informats de l'evolució en les diferents assignatures a l'alumne o alumna i als seus pares, mares, tutors o tutores legals.

8. El professorat avaluarà tant els aprenentatges de l'alumnat com els processos d'ensenyament i la pràctica docent pròpia.

9. Els pares, mares, tutors o tutores legals de l'alumnat menor d'edat hauran de participar i donar suport a l'evolució del procés educatiu i col·laborar en les mesures de suport, reforç o d'enriquiment curricular que adopten els centres per a facilitar el seu progrés. Tindran, a més, dret a conèixer les decisions relatives a la seua avaluació i promoció, així com a l'accés als documents oficials d'avaluació i a les proves i els documents de les avaluacions que es realitzen als seus fills, filles, tutelats o tutelades, sense perjudici del respecte a les garanties establides en la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, i altra normativa aplicable en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

Article 11. Qualificacions

1. Els resultats de l'avaluació de les diferents assignatures s'expressaran per mitjà de l'escala numèrica d'1 a 10 sense decimals. Es consideraran positives les qualificacions iguals o superiors a 5, i negatives les inferiors a 5.

2. Les qualificacions s'expressen en els termes següents:

Insuficient: 1, 2, 3 o 4.

Suficient: 5.

Bé: 6.

Notable: 7 o 8.

Excel·lent: 9 o 10.

3. La nota mitjana del curs serà la mitjana aritmètica de les qualificacions de totes les assignatures cursades per l'alumnat, expressada amb una aproximació de dos decimals per mitjà d'arredoniment a la centèsima més pròxima i, en el cas d'equidistància, a la superior.

Article 12. Promoció

1. L'equip docent adoptarà les decisions corresponents sobre la promoció de l'alumnat de manera col·legiada, i prendrà especialment en consideració la informació i el criteri del tutor o la tutora. En qualsevol cas, l'alumnat promocionarà de curs sempre que haja superat totes les assignatures del curs o tinga una única qualificació negativa.

2. L'alumnat amb dificultats que promocióne rebrà els suports necessaris per a recuperar els aprenentatges del curs anterior. Els centres organitzaran, abans de l'inici de curs, el pla específic de reforç i establirà els procediments informatius i de seguiment de l'alumnat afectat.

3. Si en algun cas, i després d'haver aplicat les mesures ordinàries suficients, adequades i personalitzades per a atendre el desfasament curricular o les dificultats d'aprenentatge de l'alumne o l'alumna, l'equip docent considera que la permanència un any més en el mateix curs és la mesura més adequada per a afavorir el seu desenvolupament, l'equip esmentat organitzarà un pla específic

de reforç perquè, durant aquest curs, pugua assolir el grau d'adquisició de les competències corresponents. Aquesta decisió només es podrà adoptar una vegada durant els ensenyaments i tindrà, en tot cas, caràcter excepcional.

Article 13. Alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu

De conformitat amb l'article 27 del Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià, els centres facilitaran l'adaptació curricular als diferents ritmes i possibilitats d'aprenentatge de cada alumna i alumne, amb una organització que permeta les adaptacions, la provisió de suports materials o personal d'accés i les mesures flexibilitzadores que possibiliten l'assoliment dels objectius encaminats a la finalització dels ensenyaments.

Article 14. Ampliació de matrícula

1. Els centres podran autoritzar l'ampliació de matrícula a l'alumnat que demostre la seua competència per a promocionar a un curs superior al matriculat inicialment.
2. L'alumnat que tinga l'edat ordinària establida per a cursar els ensenyaments elementals de Dansa, o bé una edat inferior, només podrà fer una única ampliació de matrícula al llarg dels ensenyaments. Aquesta ampliació implicarà la matrícula en el curs que corresponga i, simultàniament, en el nivell immediatament superior. Excepcionalment, l'alumnat que supere l'edat ordinària podrà fer més d'una ampliació de matrícula en els ensenyaments si es considera oportú.
3. Les ampliacions de matrícula s'acordaran abans de la finalització de l'any natural de l'inici del curs acadèmic.
4. Les ampliacions de matrícula s'efectuaran a proposta del tutor o la tutora de l'alumne o alumna. Aquestes ampliacions hauran de comptar amb el vistiplau del departament didàctic corresponent, de tot l'equip docent que imparteix classe a l'alumne o alumna i del mateix alumnat o dels seus representants legals, si aquest és menor d'edat. Igualment, caldrà superar una prova específica que incloga els sabers bàsics de totes i cadascuna de les assignatures del currículum, sempre que no s'hagen superat amb anterioritat. Les qualificacions obtingudes en aquesta prova seran les que consten en l'avaluació final de l'alumnat.

Article 15. Permanència

1. El límit de permanència en els ensenyaments elementals de Dansa serà de cinc anys. L'alumnat no podrà romandre més de dos anys en el mateix curs.
2. Les direccions dels centres podran autoritzar, amb caràcter excepcional, a petició del mateix alumne o alumna, o dels pares, mares, tutors o tutores legals de l'alumnat menor d'edat, l'ampliació un any més del límit de permanència en supòsits de malaltia greu o d'altres circumstàncies que meresquen una consideració semblant, els quals impedisquen el desenvolupament normal dels estudis. Aquesta petició comptarà amb el vistiplau de l'equip docent que imparteix classe a l'alumne o alumna, així com del departament didàctic corresponent.

Article 16. Acció tutorial

1. L'acció tutorial forma part de la funció docent i es desenvoluparà al llarg dels ensenyaments elementals de Dansa.
2. L'acció tutorial es realitzarà de conformitat amb el que dicte la normativa aplicable en matèria d'organització i funcionament dels conservatoris i centres autoritzats.
3. Atenent la normativa vigent en matèria d'inclusió i orientació educativa, els centres realitzaran actuacions afavoridores de la inclusió, a partir dels indicadors i les directrius proposades per l'Administració educativa, i a més els serveis especialitzats d'orientació i els centres de formació,

innovació i recursos educatius (CEFIRE) col·laboraran amb els centres docents i facilitaran el suport necessari en els processos de seguiment i avaluació de les mesures estimades.

Article 17. Certificat d'ensenyaments elementals

1. La superació dels ensenyaments elementals de Dansa donarà dret a l'obtenció del Certificat d'Ensenyaments Elementals de Dansa, en el qual constarà l'especialitat cursada.
2. El Certificat d'Ensenyaments Elementals de Dansa serà expedit pels conservatoris que impartisquen els ensenyaments elementals de Dansa.
3. Els conservatoris que impartisquen els ensenyaments elementals de Dansa organitzaran anualment proves específiques per a l'obtenció directa del Certificat d'Ensenyaments Elementals de Dansa. La conselleria competent en matèria d'educació determinarà reglamentàriament les característiques i l'organització d'aquesta prova.

Article 18. Atribució docent del professorat d'ensenyaments elementals de Dansa

1. De conformitat amb l'article 6 del Reial Decret 428/2013, de 14 de juny, pel qual s'estableixen les especialitats docents del cos de professors de música i arts escèniques vinculades als ensenyaments de música i de dansa, són les administracions educatives les que determinen l'atribució docent del professorat que imparteix els ensenyaments elementals de Dansa.
2. Per a les assignatures de Dansa clàssica, Dansa contemporània i Dansa espanyola s'estableix la mateixa atribució docent que les respectives assignatures dels ensenyaments professionals de Dansa tal com es formulen en l'annex III del Reial Decret 428/2013, de 14 de juny. De la mateixa manera, en quart d'elemental, les distintes opcions de l'assignatura de Complement de Dansa les impartirà l'especialista que corresponga d'acord amb aquestes tres modalitats.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Conciliació dels ensenyaments elementals de Dansa amb els ensenyaments obligatoris

1. La conselleria competent en matèria d'educació facilitarà a l'alumnat la possibilitat de cursar simultàniament els ensenyaments elementals de Dansa i l'Educació Primària, per a la qual cosa es podran adoptar mesures d'organització i d'ordenació acadèmica.
2. La conselleria competent en matèria d'educació podrà determinar els centres que impartisquen ensenyaments d'Educació Primària, que hauran d'aplicar l'admissió prioritària per a l'alumnat que curse simultàniament els ensenyaments elementals de Dansa i l'Educació Primària.

Segona. Regla de no despesa

La implementació i el desplegament posterior d'aquest decret no podrà tindre cap incidència en la dotació de tots i cadascun dels capítols de despesa assignats a la conselleria amb competències en matèria d'educació i, en tot cas, hauran de ser atesos amb els mitjans personals i materials d'aquesta conselleria.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera. Currículum aplicable als centres integrats de Dansa i els ensenyaments de règim general

Mentre no estiga publicat el currículum específic dels centres integrats de Dansa i els ensenyaments de règim general, serà aplicable a aquests centres docents, en la part d'ensenyaments elementals de Dansa, el que s'estableix en el present decret.

Segona. Incorporació d'alumnat procedent del pla anterior amb assignatures pendents

L'alumnat que, a l'entrada en vigor d'aquest decret, cursen els ensenyaments elementals de Dansa, d'acord amb el currículum que estableix el Decret 157/2007, de 21 de desembre, del Consell, pel qual s'estableix el currículum dels ensenyaments elementals de Dansa i es regula l'accés a aquests ensenyaments, s'incorporaran als cursos respectius dels ensenyaments elementals de Dansa d'acord amb les condicions que es regulen en la present norma.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

1. Queda derogat el Decret 157/2007, de 21 de setembre, del Consell, pel qual s'estableix el currículum dels ensenyaments elementals de Dansa i es regula l'accés a aquests ensenyaments.
2. Queden derogades totes les disposicions del mateix rang o de rang inferior que s'oposen al que es disposa en el present decret.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Normes de desplegament

Es faculta la persona titular de la conselleria competent en matèria d'educació perquè dicte les disposicions necessàries per a l'aplicació i el desplegament d'aquest decret.

Segona. Entrada en vigor

Aquest decret entrarà en vigor l'endemà de ser publicat en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*, si bé els seus efectes acadèmics tindran vigència a l'inici del curs escolar 2023-2024.

Annex I

Habilitats bàsiques de la dansa

Habilitat cognitiva

La pràctica de la dansa desenvolupa múltiples aspectes cognitius com la memòria, la percepció auditiva i visual, l'atenció, la comprensió o els reflexos. L'entrenament de la memòria és constant en l'aprenentatge de la dansa, en els seus exercicis i evolucions coreogràfiques. En la dansa es desenvolupa enormement la capacitat de percepció a primera vista i l'agilitat memorística d'allò captat visualment, per això, la percepció tant auditiva com visual és persistent en els processos d'aprenentatge. El treball en dansa implica el desenvolupament de la capacitat organitzativa i interpretativa de la informació que es rep a través d'aquests sentits i els reflexos per a executar-ho. Així mateix, l'escolta i la visualització del que han d'aprendre o realitzar amplia les seues capacitats d'atenció i concentració.

Habilitat corporal

Aquesta habilitat té a veure amb el desenvolupament de la cinestèsia, és a dir, de la sensibilització propioceptiva. L'ús del propi cos és indissociable de la pràctica de la dansa. Aquesta habilitat implica la connexió entre música, ment i cos. L'entrenament en la dansa no resulta molt diferent del que és la pràctica de l'esport. Aquesta habilitat comporta desenvolupar la capacitat de precisió del moviment, millorant l'habilitat locomotora general, el coneixement del cos: les seues parts, articulacions, músculs, etc. el desenvolupament de la força i el to muscular. D'aquesta manera, prenent consciència corporal (conèixer l'estat en què es troba el seu cos) es millora la postura i l'equilibri.

Habilitat motriu i espacial

La dansa és en si mateix moviment, per tant, involucra tots els músculs del cos i el moviment del cos en l'espai sense o amb desplaçament. La dansa es val, entre altres, de les capacitats motrius bàsiques de força, resistència, velocitat i flexibilitat, les quals desenvolupa amb el seu treball habitual a l'aula: saltar, caminar, lliscar-se, girar, equilibris, estiraments, elevacions, etc. tot això necessita de la capacitat motriu de l'individu. El moviment en la dansa ha de ser harmònic i eficaç, és a dir, ha de tindre "qualitat" i, en aquest sentit, la coordinació i l'equilibri són un dels aspectes que més es desenvolupen. Amb la pràctica de la dansa es desenvolupa de manera profunda el control del moviment, de tots els segments corporals i de tota la musculatura necessària per a realitzar un determinat moviment controlat en l'espai i en un temps precís. L'alumnat adquireix un coneixement ampli del seu propi cos i de com utilitzar-lo de manera eficaç.

Dins d'aquesta habilitat s'inclou l'habilitat espacial que consisteix en mesurar i dibuixar en la ment l'espai físic on desenvolupar el moviment. Aquesta habilitat desenvolupa la capacitat de processar informació en tres dimensions i comporta reconèixer la pròpia posició en l'espai i controlar els desplaçaments en aqueix espai.

Habilitat expressiva

Amb la dansa interpretem emocions amb el moviment, per tant, la dansa és fonamentalment expressió. El llenguatge de la dansa implica la capacitat de control gestual, de les mirades i postures corporals transmetent sensacions a través del contacte visual i la manera de col·locar-se o moure's per a donar un significat de manera que l'alumnat siga més competent en el camp de la comunicació no verbal.

Aquesta habilitat comporta el treball expressiu de tot el cos: braços, mans, peus, cames, tronc, cap, etc., així com de la manera de realitzar un moviment, el qual pot tindre un significat diferent segons l'amplitud o força que tinga. Amb aquesta habilitat, l'alumnat augmenta el seu control emocional i afectiu, eina imprescindible en l'entorn social en el qual convisca.

Habilitat creativa

Les persones per si mateix són creatives. En aquest sentit, la imaginació dels xiquets i xiquetes no té límits i això cal alimentar-ho i protegir-ho. L'alumnat evolucionarà en la seua capacitat creativa a través de la improvisació. Per això, aquesta habilitat implica la iniciativa personal. El treball en la dansa inclou passos, exercicis i moviments i, per tant, els processos creatius comporten el desenvolupament d'idees pròpies utilitzant els coneixements necessaris per a fer-ho. L'abast d'aquesta habilitat comporta el desenvolupament de la iniciativa, la motivació, la confiança, la capacitat resolutiva, la capacitat crítica, la capacitat d'ajustar la creació a les circumstàncies: entorn, espai, intèrprets, sentit de l'obra, etc., la capacitat musical i l'expressivitat, entre altres.

Habilitat musical

La capacitat rítmica i auditiva és bàsica en la dansa. L'alumnat aprén i desenvolupa el moviment amb la música. Dins de l'habilitat musical es troba la rítmica que abasta tots els aspectes musicals relacionats amb la duració dels sons i l'estructura de les duracions (mètrica). Adquirir l'habilitat rítmica comporta el control de les destreses que permeten la interiorització i expressiu dels elements rítmics mitjançant el moviment. Així mateix, també comprén la utilització de la dissociació motriu i auditiva necessària per a escoltar o ballar amb independència desenvolupaments rítmics. L'entrenament auditiu és imprescindible per a familiaritzar-se amb la música i poder identificar així les seues estructures. L'apropament a les diferents formes musicals es realitza des del mateix punt en què s'estudien les diverses modalitats de dansa: clàssica, contemporània, folklore, escola bolera i flamenc i, d'aquesta manera la capacitat de discernir quina música és més apropiada o pertany a un estil de dansa determinat. L'habilitat musical inclou el coneixement d'una gran varietat de conceptes musicals que cal reconèixer, en particular, els que tenen a veure amb les qualitats del so: altura, duració, timbre i intensitat. Finalment, cal assenyalar que la representació gràfica del fenomen musical comporta també desenvolupar la lectoescriptura musical.

Habilitat d'apreciació estètica

La dansa com a vehicle d'expressió artística és una de les manifestacions culturals més importants dels éssers humans. La dansa ha estat present al llarg de la història i forma part del patrimoni immaterial. No es pot deslligar l'evolució de la dansa de l'ésser humà i la societat. L'apreciació estètica suposa conèixer, comprendre, apreciar i valorar críticament les arts escèniques. Aquesta habilitat comporta el desenvolupament de coneixements històrics, geogràfics i culturals de la societat, ja que la dansa ha format part del desenvolupament social en totes les etapes de la història. Inclou el coneixement de les arts en paral·lel a causa de la fusió i connexió de la dansa amb la resta d'arts: música, pintura, literatura i cinema.

Habilitat digital i tecnològica

Els mitjans digitals hui en dia tenen múltiples aplicacions en el terreny de la dansa. Aquesta habilitat implica la destresa en la cerca, processament i elecció d'informació sobre diferents aspectes de la dansa: coreografies, espectacles, companyies, i persones coreògrafes i ballarines per desenvolupar la

capacitat crítica. Per mitjà d'aquesta habilitat també es pot valorar de manera crítica les actuacions pròpies i les dels altres, un aspecte que és summament formatiu.

Habilitat social

La dansa és una activitat grupal, la qual cosa desenvoluparà la capacitat comunicativa, afectiva i social. La pràctica grupal de la dansa implica la conversió d'una multiplicitat en una unitat intencional. Aquesta habilitat implica la constància en la recerca de la millora i incideix en l'autoestima, autoregulació del comportament, adopció de rols dins del grup, etc., incloent-hi la relació amb les altres persones i el respecte de diferents cultures, religions i nacionalitats. Per això, desenvolupa l'assertivitat, l'empatia, la solidaritat i la companyonia. També implica el coneixement i contextualització d'esdeveniments i celebracions socials com el dia internacional de la dansa, el dia de la dona o el dia de la pau.

Correspondència de les habilitats de la dansa amb les competències claus:

Competència clau	Habilitats de la dansa
Competència en comunicació lingüística	Habilitat cognitiva Habilitat corporal Habilitat motriu i espacial Habilitat expressiva Habilitat motriu i espacial Habilitat musical
Competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia	Habilitat corporal Habilitat musical Habilitat motriu i espacial Habilitat digital i tecnològica
Competència personal, social i d'aprendre a aprendre	Habilitat cognitiva Habilitat expressiva Habilitat creativa
Competència digital	Habilitat digital i tecnològica
Competència ciutadana	Habilitat social

Competència emprenedora	Habilitat creativa
Competència en consciència i expressió culturals	Habilitat social Habilitat d'apreciació estètica

Annex II Mètodes pedagògics

Plantejament pedagògic

Amb caràcter general, l'alumnat dels ensenyaments elementals de Dansa cursa simultàniament l'Educació Primària i, per tant, actuant sobre el mateix alumnat, aquests ensenyaments haurien de realitzar-se utilitzant metodologies i principis similars. Hui en dia els entorns educatius i els ensenyaments en si mateixos estan canviant, per la qual cosa les metodologies pedagògiques han d'adaptar-se a aqueixos nous ambients, augmentant la participació de l'alumnat, garantint les experiències actives i significatives en el seu aprenentatge.

Per l'edat en què es cursen aquests ensenyaments ens trobem amb un alumnat actiu, participatiu, dinàmic, creatiu, curiós, predisposat a l'aprenentatge, per la qual cosa les nostres metodologies han de ser favorables a aqueix desig d'aprendre propi de l'alumne o alumna. Hem de fer que l'aprenentatge siga motivador i fer veure a l'alumnat que el seu esforç i treball comporta un avanç i desenvolupament en positiu. Físicament, en aquestes edats, el desenvolupament és continu, l'alumnat està creixent, els seus ossos, la seua musculatura canvia constantment, per la qual cosa el treball de les seues capacitats ha de fer-se de manera correcta, amb molta cura per a no provocar cap possible lesió, que al llarg del temps li impossibilita en el seu desenvolupament com a ballarí o ballarina.

Un aspecte a tindre en compte és que l'ensenyament en dansa és grupal, per la qual cosa és molt important crear un clima afavoridor a l'aula, on existisca un ambient de treball desinhibit, sense pors ni desconfiances, on la seua autoestima i confiança s'incrementen, i per a això són ideals les metodologies amb aprenentatges cooperatius en les quals l'alumnat forma part del procés d'ensenyament i és necessària la participació i col·laboració col·lectiva per a crear noves experiències i vivències. Per a aconseguir tot l'exposat, motivació, treball, confiança, etc., les metodologies i principis d'ensenyament han de ser actives i participatives, on l'alumnat siga el protagonista i els docents donen les seues indicacions de manera clara perquè l'alumnat sàpia en tot moment què ha de fer, com ha de fer-ho, quin és l'objectiu a aconseguir i quina finalitat té aqueix aprenentatge.

El procés d'ensenyament-aprenentatge en dansa, com a activitat que realitza l'alumnat al mateix temps que el seu ensenyament obligatori, ha de resultar efectiva. El temps i aprenentatge han de ser eficaços, de manera que l'alumnat no se senta sobrecarregat i aclaparat. És important, doncs, que els docents estiguen preparats per a potenciar i motivar l'alumnat en el desenvolupament de les seues capacitats i aptituds potenciant-les al màxim.

Principis d'ensenyament

El currículum dels ensenyaments elementals de Dansa ha de potenciar el desenvolupament de mètodes pedagògics perquè el professorat desenvolupe la docència amb la màxima eficàcia. Els principis que el professorat procurarà adequar als processos d'ensenyament són:

- Ressaltar el protagonisme de l'alumnat en el seu aprenentatge. Es tindran en compte els coneixements previs de l'alumnat, els seus assoliments i correccions i existirà una planificació evolutiva del treball (de menor a major dificultat tècnica, de menor a major velocitat, de menor a major coordinació, de menor a major esforç, etc.).
- Proposar metes assolibles, adequades al seu nivell, de manera que l'alumnat se senta incentivat a l'aprenentatge veient els seus assoliments i volent aconseguir els següents, potenciant així el seu interès per progressar.

- Utilitzar metodologies actives (Aprentatge Basat en Projectes, Aprentatge Cooperatiu, Ludificació, Aprentatge Basat en el Pensament,...) amb les quals es desenvolupa de manera efectiva el pensament crític, la comunicació, la resolució de problemes, l'esperit de lluita, la concentració, diferents destreses de pensament i la memorització entre altres aptituds, així com ensenya a contextualitzar, relacionar i analitzar els seus aprenentatges de manera que siguen eficaços i significatius.
- Tindre en compte en el procés d'ensenyament les diferents capacitats i els diferents temps d'aprenentatge de cada alumne o alumna, explicant i corregint de manera individual, potenciant les seues aptituds al màxim i fent-los veure la seua evolució positivament, respectant i fent respectar la desigualtat existent dins del grup, evitant la possible discriminació de qualsevol tipus.
- Garantir la inclusió educativa, de conformitat amb la normativa aplicable; en l'atenció personalitzada a l'alumnat i d'acord amb les seues necessitats d'aprenentatge, participació i convivència; en la prevenció de les dificultats d'aprenentatge i en la posada en pràctica de mecanismes de reforç i flexibilització, alternatives metodològiques o altres mesures adequades tan prompte com es detecten aquestes possibles situacions.
- Assegurar la funcionalitat i evolució dels aprenentatges fent veure com el coneixement previ és base d'un nou aprenentatge i aquest serà base d'un aprenentatge futur.
- Propiciar l'autonomia de l'alumnat. El treball per al desenvolupament de la persona en dansa és individual, cadascú ha de treballar els seus potencials i capacitats de manera autònoma.
- Utilitzar recursos digitals i informàtics.
- Fomentar el treball conjunt de l'equip docent i la posterior reflexió de la pràctica docent, tant entre els departaments didàctics com dins dels equips docents, partint de l'avaluació com a punt de referència per a l'actuació pedagògica.
- Proporcionar una orientació acadèmica a l'alumnat.
- Crear hàbits de treball adequats afavorint l'autocorrecció i l'adquisició d'automatismes per a fer possible l'autonomia de l'alumnat en l'aprenentatge.

Criteris d'avaluació

L'avaluació és una part integral del procés d'ensenyament i aprenentatge. Els criteris d'avaluació han d'apuntar a l'assoliment de les competències dels ensenyaments elementals de Dansa i tindran com a punt de partida les capacitats previstes en els objectius generals. D'aquesta manera els criteris d'avaluació indicaran el grau d'aprenentatge aconseguit per l'alumne o alumna en un moment determinat del procés d'aprenentatge.

L'avaluació ha de ser informativa tant per al professorat respecte el seu procés d'ensenyament, com per a l'alumnat respecte el seu aprenentatge i ha de ser contínua i personalitzada informant dels avanços i de les possibles necessitats de millora, propiciant l'anàlisi reflexiva sobre el procés efectuat en un període de temps determinat.

L'avaluació ens donarà la informació necessària sobre tots els aspectes del procés d'ensenyament i aprenentatge: la validesa de les metodologies aplicades, els recursos i eines didàctiques; l'efectivitat dels temps; l'eficàcia de l'esforç i treball de l'alumnat; la labor docent; la consecució d'assoliments de l'alumnat; informació vàlida per a poder aplicar les possibles millores estratègiques i respostes educatives necessàries.

S'utilitzaran diversos instruments d'avaluació, de manera que ens ajuden a valorar tant la pràctica docent com l'aprenentatge de l'alumnat i fins i tot els mitjans i espais utilitzats en el procés:

- S'avaluarà de manera objectiva i equitativa a través d'una prova d'avaluació de coneixements adquirits, on obtindrem informació sobre el nivell evolutiu aconseguit per l'alumne/a i sobre el que s'ha de millorar.
- S'utilitzaran rúbriques o indicadors d'avaluació ajustats a les capacitats a adquirir i als criteris d'avaluació proposats.
- S'avaluarà a través de l'observació del treball i esforç diari de l'alumne o alumna.
- Es valorarà la participació en les activitats realitzades.
- Seran criteris de qualificació: l'esforç, l'interés, la motivació i aspectes col·laterals al món de la dansa com a higiene, puntualitat, participació en activitats, visita a museus, teatre, etc. En definitiva, tots els aspectes de l'art que fomenten la formació integral del ballari/ina.

Quant a la pràctica docent, seran instruments d'avaluació la memòria realitzada per cada docent al final del curs i les possibles enquestes d'opinió que es realitzen a l'alumnat.

Annex III Ensenyaments mínims

DANSA CLÀSSICA

La Dansa Clàssica en l'actualitat és el resultat de l'evolució d'una forma artística que comença en el segle XVII que es desenvolupa tècnicament i estilísticament fins als nostres dies, i s'ha convertit en una disciplina universal i transversal de la majoria dels estils de dansa escènica existents en l'actualitat. Aquesta disciplina artística en els ensenyaments elementals, estableix les bases formatives així com les capacitats tècniques, estètiques i interpretatives que possibiliten i estructuren la progressió dels futurs intèrprets de la dansa.

A través de l'estudi de la dansa clàssica, la seua execució i interpretació, l'alumnat adquireix habilitats físiques, artístiques i cognitives, alhora que pren consciència de la importància del control i el domini tècnic del seu cos com a catalitzador de la creativitat i l'expressió artística.

La formació i desenvolupament d'aquestes capacitats, exigeix un llarg procés d'aprenentatge, en el qual resulta imprescindible la dedicació, el compromís i l'esforç així com la necessitat d'una formació progressiva, gradual i sistematitzada, que ha de ser tutelada i guiada en tot moment pel professorat. Aquest procés transcorre en el marc d'una estructura teòrica lògica, amb uns principis metodològics definits, seqüenciats i adaptats al procés evolutiu dels xiquets i xiquetes, en els quals es combina de manera coherent l'aprenentatge conscient i significatiu, que evoluciona per blocs de coneixement interconnectats i ordenats entre si, amb el treball mecànic de repetició conscient del moviment.

Per les seues pròpies característiques espacials, la classe de ballet es localitza sempre en l'àmbit de l'escola de dansa. La naturalesa grupal i individual d'aquesta assignatura fomenta en l'alumnat un hàbit de treball cooperatiu, en el qual les normes socials de convivència es compleixen per un interès comú i el sentiment de pertinença al grup afavoreix actituds de respecte i empatia entre iguals, alhora que desenvolupa alumnes i alumnes amb autonomia pròpia en l'aprenentatge i crea persones conscients que la seua evolució personal aportarà benefici al conjunt.

La dansa clàssica aporta creativitat, valors artístics i ètics a l'alumnat, a més de contribuir al desenvolupament d'individus crítics, versàtils i compromesos amb el consum i la creació d'art.

Competències específiques

1. Conèixer la terminologia del llenguatge de la Dansa Clàssica, i la seua aplicació descriptiva en els passos, combinacions i balls.
2. Dominar la propiocepció corporal, el desenvolupament de la motricitat controlada, així com la correcta col·locació postural, que permeta adquirir la base tècnica i el control del *en dehors* necessaris per a la pràctica de la dansa clàssica.
3. Utilitzar el control de la pelvis i l'alineació corporal com a fonament per a dominar el sentit de l'equilibri i els desplaçaments de pes.
4. Desenvolupar la flexibilitat i la força muscular per a aconseguir el rang d'acció articular adequat que permeta una major amplitud en el moviment, així com l'elasticitat i dinàmica correcta en l'execució del *plié*.
5. Realitzar correctament els exercicis apresos de sòl, barra, centre, salts i puntes que estructuren la classe de ballet.
6. Entendre l'espai com a element interpretatiu i usar-lo de manera intel·ligent i adequada.

7. Realitzar amb coordinació, accentuació, sentit rítmic i musicalitat els moviments de les diferents parts del cos que configuren la dansa clàssica, alhora que es manté l'harmonia i l'estètica en el seu conjunt.
8. Desenvolupar la concentració, la constància i la motivació com a actituds necessàries en l'aprenentatge de la dansa clàssica.
9. Usar la memòria i la percepció visual per a aprendre a primera vista un pas, exercici o conjunt d'ells.
10. Crear una identitat artística pròpia mitjançant el desenvolupament de la sensibilitat, la creativitat i l'expressivitat en la interpretació, entenent la dansa clàssica com un llenguatge estètic i artístic.

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

- 1.1. Reconéixer els passos bàsics apresos entenent el seu vocabulari tècnic.
- 1.2. Identificar durant la classe de dansa la nomenclatura de les diferents combinacions de passos, temps musicals i les seues característiques.
- 1.3. Conéixer les evolucions de tots els passos bàsics estudiats i la seua finalitat, entenent cada posició o moviment com a part d'un llenguatge artístic i expressiu.

Competència específica 2

- 2.1. Realitzar les posicions, passos i combinacions pròpies del nivell amb la consciència muscular i el domini precís i integral del moviment, demostrant l'adquisició de les seqüències i els patrons tècnics correctes.
- 2.2. Realitzar les posicions i moviments apresos sobre una o dues cames (*en plié*, amb les cames estirades, *en relevé*, *à terre* i *en l'air*) amb la correcta alineació corporal, elevació, col·locació de la pelvis, rotació externa des del maluc i distribució del pes en els punts de suport dels peus.
- 2.3. Usar l'*en dehors* de manera precisa i apropiada en l'execució de tots els passos i combinacions, entenent-ho com un principi primari de la tècnica de la dansa clàssica.

Competència específica 3

- 3.1. Realitzar xicotetes variacions de passos estudiades que incloguen canvis de pes i passos de connexió, així com els exercicis fonamentals de la tècnica del gir.
- 3.2. Realitzar els exercicis en el centre propis del nivell, mantenint l'equilibri durant les transicions i posicions sobre una o dues cames.
- 3.3. Descobrir el *balance* com a principi dinàmic produït per la correcta sinergia muscular que provoca l'alineació de l'eix corporal.

Competència específica 4

- 4.1. Executar els exercicis del nivell que requereixen extensions, amb la subjecció i el rang de mobilitat articular necessaris en les posicions *devant*, *à la seconde*, o *derrière*.
- 4.2. Utilitzar la força muscular adequada en tots els moviments amb accentuacions, llançaments, retencions, desplaçaments, girs i salts.
- 4.3. Mantindre el control, la col·locació i l'elasticitat del *plié* com a element fonamental en la tècnica de la dansa acadèmica.

Competència específica 5

5.1. Aprendre i realitzar una classe completa d'aquest nivell, demostrant l'adquisició de les bases tècniques, interpretatives, musicals i estilístiques pròpies del ballet.

5.2. Realitzar els exercicis de salts i puntes amb la potència suficient en l'atac del moviment així com la subjecció i el control necessari en la baixada.

Competència específica 6

6.1. Realitzar combinacions que incloguen desplaçaments per l'espai utilitzant-lo de manera conscient, desenvolupant el moviment en base les dimensions i els requisits de l'exercici.

6.2. Conèixer les direccions del cos en l'espai i la seua nomenclatura, així com els punts de referència en l'aula de dansa.

Competència específica 7

7.1. Realitzar els exercicis de la classe de ballet coordinant correctament el cap, els braços, el tors i les cames amb les dinàmiques pròpies de cada pas.

7.2. Realitzar els *port de bras* en harmonia amb la mirada i el moviment del cap, mantenint la forma estilística durant tot el moviment.

7.3. Identificar les dinàmiques i les estructures de la música i traduir-les al moviment.

Competència específica 8

8.1. Mantindre actituds productives per a l'aprenentatge, desenvolupant la capacitat de concentració i d'esforç des de la motivació positiva.

Competència específica 9

9.1. Reproduir de manera fidel, musical i detallista, totes les combinacions o variacions coreogràfiques que el/la docent marca rítmica i verbalment en el moment.

Competència específica 10

10.1. Combinar l'execució tècnica dels exercicis amb la interpretació, demostrant una personalitat artística pròpia, capacitat comunicativa i sensibilitat musical en el moviment dins de l'estètica de la dansa clàssica.

10.2. Improvisar xicotetes peces coreogràfiques a partir d'un fragment musical, amb les premisses o pautes que el/la professor/a indique en aqueix moment.

Sabers bàsics

1. Terminologia

- Els passos bàsics de la dansa clàssica d'aquest nivell, la seua terminologia i la seua pronunciació.
- La nomenclatura i característiques dels diferents exercicis que componen una classe de dansa clàssica.
- El vocabulari referent al la musicalitat utilitzada en la dansa clàssica.

2. Físics

- Les característiques corporals pròpies i la seua col·locació postural correcta.
- El control i l'elasticitat de l'esquena com a element axial bàsic.
- La cura del propi cos i la importància d'una alimentació sana i adequada a l'alt rendiment físic de la dansa.
- Exercicis específics de desenvolupament de l'elasticitat articular controlada.

- Exercicis de desenvolupament i reforç dels diferents grups musculars.
- Exercicis de barra, centre, girs i allegro d'aquest nivell.
- Exercicis d'iniciació en la tècnica de puntes per a les xiques.
- Exercicis coreogràfics grupals.

3. Tècnics

- El control i estudi de les resistències musculars en la realització dels passos.
- La correcta col·locació del pes en les posicions bàsiques de la dansa.
- L'alineació correcta de la cama de base en les posicions i moviments sobre una cama.
- Les dinàmiques del moviment (acceleració, retenció, atac, regularitat, accentuació, esforç, etc.)
- El desenvolupament de l'ocupació dinàmica de l'espai en els exercicis de centre i en les improvisacions.
- El desenvolupament i perfeccionament de la rotació del maluc *en dehors* tant en posicions estàtiques com durant el moviment.
- El control de la pelvis com a centre de l'equilibri corporal.
- El desenvolupament del peu quant a la seua força, extensió, col·locació i capacitat com a punt de suport dinàmic.
- El domini del moviment de *plié* quant a col·locació, elasticitat, profunditat i resistència muscular.
- La Percepció, identificació i interiorització de les estructures rítmiques dels diferents passos.

4. Creatius i interpretatius

- La coordinació del cap i la mirada amb el *port de bras* per a sustentar l'harmonia en el moviment.
- La coordinació interior i rítmica del cap, braços i cames.
- L'ús dels elements interpretatius i estilístics durant la classe.
- L'ús de la improvisació com a instrument de desenvolupament creatiu a partir dels coneixements adquirits.
- L'expressivitat com a element imprescindible en la interpretació i la generació d'emocions en l'espectador.
- La presa de consciència de la importància de la precisió en la realització dels moviments,

5. Cognitius

- La consolidació de processos d'integració, associació i comunicació amb el grup.
- El desenvolupament d'una personalitat artística pròpia.
- El desenvolupament de la concentració i de l'atenció conscient.
- La capacitat d'observar-se des d'una actitud exigent, constructiva i positiva.

6. Memorístic

- El desenvolupament progressiu de la memòria mitjançant l'aprenentatge de combinacions de passos i estructures coreogràfiques.
- El desenvolupament de la capacitat de recordar i implementar correccions dirigides a perfeccionar passos, coordinacions, exercicis, emplaçaments i desplaçaments en el transcurs de la classe o durant el desenvolupament d'una coreografia grupal.

DANSA CONTEMPORÀNIA

Introducció

El camp pedagògic de la dansa contemporània en els ensenyaments elementals resideix, fonamentalment, en l'activitat de crear amb el moviment. Per aquesta raó, el seu ensenyament comprendrà, en primer lloc, la cerca de les sensacions, la curiositat per la manera individual de moure's, el percebre el propi cos en relació amb els sentits. D'aquesta manera, s'ofereix a l'alumnat la

possibilitat d'aprendre a explorar experimentant les sensacions del moviment i desenvolupant la seua capacitat per a expressar-lo, abans de dirigir-lo cap a una execució formal d'aquest.

La dansa creativa, aplicada en l'entorn acadèmic, és una eina necessària perquè el llenguatge propi de la dansa contemporània puga ser adquirit a partir del coneixement i respecte al cos, sense imposicions primerenques i atenent a la diversitat tant en els processos d'aprenentatge com en la pròpia individualitat i desenvolupament de les persones.

L'ensenyament de la Dansa Contemporània inclou dos camps que es complementen entre si i són, d'una banda, el desenvolupament de la creativitat i, per un altre, l'aprenentatge tècnic d'una de les especialitats que s'ofereixen a l'alumnat en els ensenyaments professionals de dansa.

Perquè l'alumnat puga desenvolupar les seues habilitats creatives de manera completa, necessita unes habilitats tècniques que li proporcionen un moviment segur i eficaç. Així doncs, la tècnica li facilitarà conèixer, augmentar i potenciar les possibilitats del seu instrument, el cos.

El desenvolupament de la capacitat creadora per part de l'alumnat d'aquestes edats i la relació dels sentiments amb el moviment és fonamental per a aconseguir que la dansa es convertisca en interpretació. És per això, que el procés educatiu estarà directament relacionat amb l'imaginari personal i la sensibilitat pròpia i, alhora, amb un aprenentatge que li permeta potenciar les seues capacitats tècniques i creatives, desenvolupant així un major nombre d'habilitats concretes que li proporcionen, al seu torn, tècnica i seguretat.

En l'ensenyament de la dansa és important proporcionar a l'alumnat un espai per a la reflexió, on puga fer ús d'un pensament analític i on se senta lliure per a expressar-lo i compartir-lo, amb l'objectiu de pensar de manera productiva afavorint l'enriquiment i el progrés.

Aquesta competència obri la porta a un enfocament crític per a qüestionar el que veiem i ens envolta, i també ens permet qüestionar-nos a nosaltres mateixos per a deixar arrere perspectives que ja no serveixen i, així, evolucionar.

Aprendre a verbalitzar el que es pensa i el que se sent amb l'objectiu d'analitzar, entendre i millorar els processos d'aprenentatge forma també part de l'aprenentatge de la dansa contemporània.

El component social és rellevant en la pràctica de la dansa. La relació amb la resta del grup va més enllà de la trobada en una activitat comuna. A través de la dansa, s'aprén a compartir, a comunicar-se, a desenvolupar l'empatia amb els altres, a jugar, a cooperar,... Implica esforçar-se a escoltar i entendre els altres, desenvolupar l'acceptació de les diferències individuals, sentir-se un igual amb la resta del grup, participar de forma motivada en la cerca d'un objectiu comú. Facetes com l'autoestima i la creativitat són qüestions que s'aprendran gràcies a compartir vivències en grup a través de la dansa.

La finalitat és oferir a l'alumnat totes les eines possibles perquè puga moure's amb seguretat i eficàcia, alhora que incrementa la seua capacitat creadora desenvolupant un llenguatge corporal propi, característic i allunyat de cànons prefixats, fomentant així la desinhibició, la disponibilitat, el respecte, l'actitud imaginativa davant la vida, la comunicació, la interiorització, la cooperació, la confiança, la sensibilitat, el desenvolupament, la memòria, l'agilitat mental i l'afany de superació.

Competències específiques

1. Conèixer d'una manera bàsica el funcionament del sistema esquelètic i muscular i entendre les seues possibilitats de moviment, desenvolupant flexibilitat, força, coordinació i resistència, incrementant així les capacitats del moviment corporal.
2. Conèixer els diferents aspectes qualitatius del moviment i reconèixer i diferenciar les seues intensitats i matisos.

3. Explorar i identificar la relació del cos i del moviment amb l'espai treballant individualment o amb els altres.
4. Identificar els intervals de temps i aplicar diferents ritmes al moviment corporal. Reconéixer compassos senzills i relacionar-los amb el moviment.
5. Ser conscient del pes del cos, dels suports i del contacte del cos amb altra persona o amb diferents superfícies.
6. Executar improvisacions a partir de pautes externes prèviament conegudes.
7. Participar en les improvisacions i en les propostes coreogràfiques amb escolta grupal, així com desenvolupar les possibilitats de relacions amb el grup dins d'una improvisació.
8. Executar correctament seqüències de moviment, memoritzant-les i interioritzant-les.
9. Desenvolupar la capacitat de crear i interpretar composicions pròpies o col·lectives senzilles amb inici, desenvolupament i final, partint d'estímul visual, auditiu o amb imatges.
10. Realitzar pràctiques escèniques aconseguint una interpretació segura, amb control emocional i tècnic, utilitzant el llenguatge del moviment com a via d'expressió i comunicació.

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

- 1.1. Improvisar individualment partint de premisses relacionades amb el reconeixement i la utilització del sistema ossi-articular. Identificar la relació que poden tindre entre si les diferents parts.
- 1.2. Explorar de forma individual i en parelles el funcionament de les articulacions, utilitzant les manipulacions corporals i desenvolupant l'escolta interna i externa, així com la propiocepció.
- 1.3. Executar accions bàsiques locomotores i no locomotores reconeixent el sistema ossi, explorant les diferents possibilitats de moviment i explorant noves maneres de realitzar-les.
- 1.4. Executar seqüències de moviment de forma orgànica a partir d'una mecànica de moviment estàtica i dinàmica eficaç.

Competència específica 2

- 2.1. Desenvolupar el moviment explorant diferents possibilitats i buscant noves maneres d'executar-les en funció de les qualitats i intensitats aplicades.
- 2.2. Entendre i experimentar la relació que existeix entre la respiració i el moviment, i demostrar la influència que té la respiració en la interpretació del moviment.
- 2.3. Interpretar amb definició seqüències de moviment diferenciant el grau d'intensitat, de l'impuls o de la força aplicada.

Competència específica 3

- 3.1. Reconéixer les trajectòries i direccions espacials aplicades al moviment i realitzar-les amb correcció tècnica.
- 3.2. Ús conscient de l'espai, orientació respecte a un punt determinat. Utilitzar el joc espacial que es genera entre els membres del grup durant una improvisació relatiu a les distàncies i als nivells.
- 3.3. Percebre l'espai generat en els volums corporals d'una altra persona i utilitzar-los per a generar un diàleg amb el moviment.

Competència específica 4

4.1. Mantindre un diàleg constant entre el moviment i l'espai sonor, aprofitant els ritmes i les atmosferes generades per la música.

4.2. Reconéixer una pulsació constant i aplicar-la al moviment.

Competència específica 5

5.1 Improvisar sobre els diferents suports que podem utilitzar amb qualsevol part del cos, atés el repartiment de càrregues i a l'equilibri.

5.2. Conéixer la sensació que produeix el tacte, la pressió i la tracció, i la seua aplicació en la interacció amb altres cossos.

5.2. Utilitzar de forma conscient les diferents possibilitats de contacte amb el terra en els desplaçaments.

5.4. Reconéixer el pes del cos i utilitzar-lo de forma correcta en l'execució del moviment.

Competència específica 6

6.1. Participar en les improvisacions de manera autònoma utilitzant les pautes proporcionades prèviament, generant moviment des de l'autenticitat individual i aportant noves possibilitats d'executar-lo.

6.2. Ser fidel a les propostes d'improvisació i generar accions pròpies a partir d'aquestes.

6.3. Intervindre en les improvisacions amb la concentració necessària i servint-se de totes les possibilitats expressives i comunicatives, posant en pràctica tots els coneixements tècnics que es van adquirint.

Competència específica 7

7.1. Participar en la improvisació de forma col·laborativa, proposant de forma activa a la resta del grup i contribuint al resultat final generat pel conjunt.

7.2. Utilitzar les propostes dels integrants del grup per a generar accions pròpies dins de la improvisació a partir d'una escolta conscient.

Competència específica 8

8.1. Reproduir amb fidelitat estructures de moviment.

8.2. Memoritzar i interpretar de forma autònoma seqüències de moviment en relació amb la sensació del moviment, la relació amb l'espai i la música.

8.3. Memoritzar i interpretar en grup coreografies senzilles, participant de forma col·laborativa i mantenint una atenció conscient durant el procés interpretatiu dins del conjunt.

8.4. Interpretar i utilitzar la tècnica des d'un moviment orgànic, amb naturalitat i de forma desinhibida.

Competència específica 9

9.1. Crear senzilles composicions pròpies a partir de l'estructuració de l'espai i les accions, organitzar-les de forma individual i sent capaç de traslladar-les al grup.

9.2. Crear de forma individual o col·lectiva xicotetes accions performatives, relacionades correctament amb els diferents aspectes del llenguatge de la dansa.

Competència específica 10

10.1. Participar en les mostres de dansa de forma desinhibida i establint una comunicació conscient amb la resta dels participants i el públic.

10.2. Utilitzar la tècnica com a eina per a garantir la màxima qualitat en la posada en escena.

Sabers bàsics

- El cos com a instrument: consciència corporal. Percepció de la posició del cos i dels moviments, independent de la visió.
- Relació entre els volums de la pelvis i el cap. Consciència de la columna vertebral i extremitats, i possibilitats de moviment i de relació/repercussió recíproca amb la resta del cos.
- Sensibilització i relació entre la respiració i el moviment.
- Exploració contínua com a motor del desenvolupament evolutiu.
- Cerca de moviments propis.
- L'exploració del moviment en relació a l'espai, el temps i les sensacions. Trajectòries espacials i nivells.
- Qualitat del moviment en relació al pes, l'espai, el temps i la intensitat.
- Desenvolupament de la sensibilitat auditiva. Reconeixement i relació dels diferents ritmes i compassos bàsics amb el moviment.
- Relació temps-espai amb directrius corporals i musicals.
- Tècniques d'improvisació. Adaptació i resolució de problemes dins d'una improvisació.
- Escolta grupal.
- Memorització i interpretació de seqüències de moviment.
- Tècniques d'assaig i concentració.
- Manipulacions.
- Jocs de composició.
- Pràctica escènica amb interpretació segura i control tècnic.

DANSA ESPANYOLA

Introducció

La dansa Espanyola està composta per diferents formes o estils de danses: el Folklore o dansa popular, l'Escola Bolera i el Flamenc, i és, per tant, un art que conté diferents branques i maneres expressives. Aquests estils es treballen d'una manera complementària fusionant-se en l'anomenada Dansa Estilitzada, que s'estudia en els ensenyaments professionals d'aquesta especialitat.

Durant els ensenyaments elementals de Dansa, l'alumnat cursarà les tres formes bàsiques de la Dansa Espanyola: el Folklore, l'Escola Bolera i el Flamenc, l'estudi del qual li dotarà de capacitats com: sensibilitat artística, musicalitat, ritme, flexibilitat, coneixement corporal, equilibri, expressivitat, creativitat, percepció visual i auditiva, etc.

Amb l'estudi del Folklore s'acostarà l'alumnat al coneixement de la història de la societat espanyola, la seua indumentària tradicional, la seua música i instruments principals, i aprendrà sobre les seues característiques i com ha influït en la societat actual. Estudiarà les danses més rellevants i significatives de la Comunitat Valenciana i de la geografia espanyola, adequades a aquest nivell.

L'Escola Bolera, a través de l'aprenentatge dels passos, exercicis i balls més senzills del seu repertori, portarà l'alumnat al coneixement de l'Espanya del Segle XVIII, de com la Dansa Clàssica es va fusionar amb les danses populars creant una dansa espanyola acadèmica amb una necessitat tècnica d'execució.

Quant al Flamenc, l'alumnat es formarà en la tècnica de sabata, aprenent els ritmes bàsics a través d'exercicis de desplaçaments i en el lloc, acompanyant-se de les palmes i treballant les braçades i moviments de mans i monyiques.

El treball d'expressivitat en aquesta assignatura de Dansa Espanyola serà màxim, ja que l'alumnat adquirirà diferents codis expressius i comunicatius en treballar tan diverses formes de dansa: el Folklore, que l'obrirà el món dels desplaçaments coreogràfics i ajudarà a entendre el bon ús de l'espai i la comunicació amb la parella i la resta d'interprets de la dansa; l'Escola Bolera, que aportarà una sensibilitat i estil característic i únic amb els moviments expressius del tors, així com la col·locació i moviment dels braços i el cap, i el Flamenc, en la forma expressiva del qual destaca la força i l'anomenat “*duende*” flamenc, en el qual l'alumnat adquirirà un sentir únic en escoltar la guitarra i el *cante* que acompanyen aquest tipus de dansa.

En aquest nivell d'ensenyament, la Dansa Espanyola, amb les seues diferents disciplines i estils, contribueix al desenvolupament intel·lectual i cognitiu de l'alumnat amb el constant ús de la memòria, la necessària atenció, la percepció, la concentració i a través també de l'aprenentatge de la terminologia i vocabulari propi de la Dansa Espanyola, així com l'ampliació dels seus codis no verbals amb el treball expressiu i gestual de la dansa.

En l'àmbit social, el coneixement de les característiques que conformen el nostre folklore, tan diferent i divers entre les regions i províncies del nostre país, desenvolupa en l'alumnat l'empatia, l'assertivitat, la companyonia, la tolerància i el respecte cap a altres cultures o entorns diferents, de manera que a l'aula de dansa espanyola sempre hi ha un ambient d'aprenentatge inclusiu, obert, participatiu i integrador. I finalment la Dansa Espanyola desenvoluparà les capacitats físiques de l'alumnat: l'agilitat, l'equilibri, la força, la velocitat, la flexibilitat, la resistència i sobretot la coordinació, sent potser l'estil de dansa més exigent amb aquesta aptitud, ja que l'alumnat, a més de coordinar tots els moviments del cos de manera harmoniosa, haurà de coordinar-los amb els diferents tocs de l'instrument musical que ens caracteritza: la castanyola.

Competències específiques

1. Desenvolupar la memòria, la concentració, la musicalitat, la sensibilitat, la creativitat, la constància i esforç diari i reconèixer la seua importància per al progrés en dansa.
2. Conèixer i prendre consciència del propi cos i usar les sensacions motrius i les capacitats físiques fonamentals (flexibilitat, força, coordinació, velocitat i resistència) necessàries per a la pràctica de la Dansa Espanyola.
3. Utilitzar la terminologia i interpretar passos, moviments, exercicis i balls d'Escola Bolera, Folklore i Flamenc adequats a aquest nivell, sabent diferenciar l'estil, el caràcter i l'expressivitat de cadascuna de les formes de la Dansa Espanyola.
4. Emprar i desenvolupar el sentit rítmic i la musicalitat per a interpretar i executar els exercicis, danses i tocs de castanyoles amb la sensibilitat musical adequada.
5. Ser conscients i aplicar l'alienació corporal i la correcta col·locació que permeten millorar l'equilibri i la tècnica necessària per al treball de la Dansa Espanyola a aquest nivell.
6. Conèixer i realitzar els diferents tocs bàsics de les castanyoles i coordinar aqueixos tocs amb el moviment en els diferents passos, exercicis i balls.
7. Potenciar i utilitzar la percepció visual per a l'aprenentatge de passos, moviments, exercicis i balls de Dansa Espanyola.
8. Comprendre i ser conscients de la importància de l'adequat ús de l'espai en l'execució i interpretació del moviment.

9. Desenvolupar la sensibilitat artística, la creativitat i l'expressivitat dins dels diferents estils i/o formes de la Dansa Espanyola.

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

- 1.1. Realitzar diferents exercicis dels treballats a l'aula, comprovant la seua memorització.
- 1.2. Improvisar un exercici amb passos estudiats, sobre la base d'una música determinada, demostrant els seus coneixements, la seua capacitat rítmica, la seua capacitat creativa i la seua sensibilitat artística.

Competència específica 2

- 2.1. Realitzar diferents exercicis demostrant el desenvolupament de les capacitats físiques treballades i el necessari control del cos.
- 2.2. Coordinar el moviment dels diferents segments corporals adequadament.

Competència específica 3

- 3.1. Conèixer les característiques i saber diferenciar les diferents formes que s'engloben dins de la Dansa Espanyola: Folklore, Escola Bolera i Flamenc.
- 3.2. Conèixer i anomenar utilitzant el vocabulari adequat els passos, moviments i balls apresos, en cadascuna de les formes de la Dansa Espanyola.
- 3.3. Realitzar correctament els passos, moviments, exercicis i balls estudiats d'Escola Bolera amb l'expressivitat, caràcter i estil adequats a aquesta forma de la Dansa Espanyola.
- 3.4. Realitzar correctament els passos, moviments, exercicis i balls estudiats de Folklore amb l'expressivitat, caràcter i estil adequats a aquesta forma de la Dansa Espanyola.
- 3.5. Realitzar correctament els passos, moviments, exercicis i balls estudiats de Flamenc amb l'expressivitat, caràcter i estil adequats a aquesta forma de Dansa Espanyola.

Competència específica 4

- 4.1. Interpretar els diferents tocs de castanyoles i braçades amb la velocitat, ritme i matisos adequats.
- 4.2. Realitzar exercicis de desplaçament amb diferents ritmes i estils, tant amb sabatilla com amb sabata, comprovant la bona execució rítmica i la seua adequació a l'estil.
- 4.3. Demostrar en la interpretació i execució d'exercicis d'Escola Bolera, Folklore i/o de tècnica de sabata Flamenca, la sensibilitat musical adequada a l'estil i al nivell.
- 4.4. Realitzar correctament exercicis de passos sobre ritmes flamencs adequats al nivell.

Competència específica 5

- 5.1. Realitzar els exercicis amb la tècnica adequada a cadascuna de les formes de la Dansa Espanyola.
- 5.2. Mantindre correctament els equilibris en els diferents exercicis.
- 5.3. Realitzar tots els moviments amb una correcta col·locació dels segments corporals: cap, tors, pelvis, cames i braços, permetent una execució tècnica correcta al nivell d'exigència treballat.

Competència específica 6

- 6.1. Conèixer i realitzar els tocs de castanyoles correctament.
- 6.2. Interpretar correctament el toc de castanyoles que acompanya els diferents exercicis.
- 6.3. Realitzar el correcte acompanyament de castanyoles en els exercicis, passos, moviments i/o balls.

Competència específica 7

7.1. Saber realitzar a primera vista exercicis marcats pel professor o professora.

Competència específica 8

8.1. Realitzar els exercicis utilitzant correctament l'espai.

8.2. Utilitzar l'espai adequadament en els desplaçaments i moviments coreogràfics d'un exercici o d'un ball, sabent mantindre i guardar les distàncies dins de l'aula o espai escènic i amb la resta d'intèrprets.

Competència específica 9

9.1. Improvisar un exercici o una dansa sobre un fragment musical, amb passos coneguts de Folklore, dotant al moviment d'expressivitat i sensibilitat artística concorde a l'estil.

9.2. Improvisar un exercici o ball sobre un fragment musical, amb passos coneguts de l'Escola Bolera, dotant el moviment d'expressivitat i sensibilitat artística concorde a l'estil.

9.3. Improvisar un exercici o ball sobre un fragment musical, amb passos coneguts de Flamenc, dotant el moviment de l'expressivitat i la sensibilitat artística concorde a l'estil.

Sabers bàsics

- Percepció i diferenciació dels diversos estils de la Dansa Espanyola: Folklore, Escola Bolera i Flamenc.

- Coneixement del vocabulari específic de la Dansa Espanyola adequat a aquest nivell.

- Pràctica d'exercicis per al desenvolupament del sentit artístic i musical, prenent consciència del valor del cos com a instrument de comunicació i expressió.

- Estudi i pràctica de diferents tocs elementals de castanyoles i la seua coordinació amb braços, tors i cap.

- Treball de diferents combinacions de passos, moviments i exercicis elementals estudiats, acompanyats del toc de castanyoles o amb passos de tècnica de sabata simples, fent èmfasis en la frase musical i rítmica, l'accentuació i matisos musicals, la tècnica dels passos, la correcta expressivitat dins de la forma.

- Improvisacions de manera individual, en grup i en parelles sobre fragments musicals en les diferents branques de la dansa espanyola: Folklore, Flamenc i Escola Bolera.

7. Estudi de passos i danses folklòriques d'estructura simple, adequades per al desenvolupament de la coordinació, la comunicació, el moviment espacial i capacitat de ballar en grup o parelles.

- Estudi de passos del repertori de tècnica bàsica de l'Escola Bolera, acompanyats de toc de castanyoles. S'estudiaran combinacions simples de passos apresos, coordinats amb el suport de cap, braços i l'acompanyament musical de les castanyoles. Treball de diferents moviments de braços amb castanyoles.

- Exercicis de tècnica de sabata per a l'inici de l'estudi del flamenc. Treball d'exercicis d'acompanyament rítmic amb palmes i de moviment de braços amb moviment de les mans i monyiques.

- Estudi de danses adequades a aquest nivell, de Folklore, Escola Bolera i/o Flamenc, treballant la capacitat comunicativa entre intèrprets, el bon ús de l'espai i l'estil i caràcter adequats a la dansa.

- Entrenament permanent i progressiu de la memòria, la concentració, la musicalitat, l'escolta, la sensibilitat expressiva i artística, la percepció visual i la creativitat.

RÍTMICA I EXPRESSIÓ MUSICAL PER A LA DANSA

Introducció

La música és un element consubstancial de la dansa. La correspondència de música amb la dansa representa una de les manifestacions artístiques més antigues de la història, per la qual cosa una correcta educació musical resulta necessària per a la formació dels futurs professionals de la dansa.

Cal entendre que els coneixements musicals que necessiten els futurs ballarins i ballarines no són els mateixos que els requerits per als músics. Per això, aquesta assignatura s'ha adequat als interessos propis de la dansa, pretenent ser més eficaç i més ben interconnectada amb la resta d'assignatures impartides en aquests ensenyaments i afavorir, d'aquesta manera, la ràpida aplicació dels coneixements i destreses adquirides.

L'assignatura de Rítmica i Expressió Musical per a la Dansa té un caràcter majoritàriament pràctic. Les competències necessàries es desenvoluparan a través del ritme, el cant, la pràctica instrumental, el moviment i l'audició. L'objectiu principal és aconseguir que siga una matèria més útil i motivadora per a l'alumnat, afermant una formació de qualitat com a base per als posteriors estudis professionals de dansa.

Aquesta formació musical contribuirà a comprendre i afermar les relacions espai temporals, coordinació de moviments a través del ritme i desenvolupar una sensibilitat a partir dels elements constitutius de la música: ritme, melodia, harmonia i timbre.

Competències específiques

1. Treballar la pràctica musical en grup a través del moviment, el cant i la xicoteta percussió per desenvolupar destreses bàsiques d'expressió vocal, instrumental i motriu.
2. Reproduir de manera imitativa ritmes i melodies donades, que permeta desenvolupar la capacitat d'audició interior, atenció i memòria auditiva.
3. Disposar dels coneixements bàsics del llenguatge musical i la lectoescriptura que permeta assimilar l'aprenentatge de la música.
4. Desenvolupar les destreses auditives per a reconèixer les estructures formals bàsiques, els paràmetres del so i els elements musicals.
5. Escoltar i reconèixer fragments i obres musicals representatives relacionades amb la dansa de diferents èpoques i estils.
6. Identificar i interioritzar el pols, l'accent i el compàs de xicotetes obres o fragments musicals.
7. Aplicar al moviment els elements musicals d'una cançó o fragment musical.
8. Practicar la creativitat amb la improvisació a través de la percussió corporal i la veu.
9. Interpretar de memòria melodies i cançons per a afavorir la comprensió dels diferents paràmetres musicals.

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

- 1.1 Cantar cançons de diferents estils a una o diverses veus segons cada nivell.
- 1.2 Interpretar xicotetes obres o fragments musicals amb instruments de percussió i/o utilitzant el moviment.

Competència específica 2

- 2.1. Imitar amb la veu fragments melòdics de curta duració.
- 2.2. Imitar estructures rítmiques breus utilitzant xicotet instrumental de percussió i/o percussió corporal.

Competència específica 3

- 3.1 Identificar en una partitura els elements propis de l'escriptura musical.
- 3.2. Escriure correctament les figures i símbols musicals apropiats al nivell de cada curs.

Competència específica 4

- 4.1 Reconéixer auditivament l'estructura formal i la manera d'una obra o fragment musical.
- 4.2 Realitzar breus dictats rítmics amb figures bàsiques i dictats melòdics molt senzills.

Competència específica 5

- 5.1 Aprendre les melodies i ritmes que configuren els fragments musicals utilitzats en les classes de dansa i reconéixer-les a través de l'audició.
- 5.2 Conéixer i gaudir a través de l'audició de les obres musicals més representatives lligades al món de la dansa, de diferents èpoques i estils.

Competència específica 6

- 6.1 Identificar auditivament l'accent, el pols i el compàs d'una obra o fragment musical.
- 6.2 Mantindre la pulsació i el tempo en períodes de silenci.

Competència específica 7

- 7.1 Crear un moviment a partir d'un fragment musical tenint en compte el tempo, el pols, el compàs, l'harmonia i els matisos musicals.

Competència específica 8

- 8.1 Improvisar estructures rítmiques i/o melòdiques sobre una base musical o un metrònom utilitzant el cos.
- 8.2. Inventar una coreografia per a xicotet grup amb percussió corporal sobre una xicoteta peça musical.

Competència específica 9

- 9.1 Cantar i memoritzar cançons *a capella* i/o amb acompanyament.

Sabers bàsics

- 1. Teòrics:
 - Vocabulari musical necessari utilitzat en el món de la dansa.
 - Estudi de la lectoescriptura musical.
 - Obres i compositors cèlebres relacionats amb la dansa.
 - Paràmetres del so: altura, intensitat, duració i timbre.
- 2. Rítmics:

- El pols, l'accent i el tempo.
- Compassos simples i compostos.
- 3. Melòdics:
 - Educació vocal: respiració, emissió, articulació i relaxació.
 - Afinació.
 - Escala major i menor.
 - Alteracions pròpies i accidentals.
- 4. Harmònics:
 - Graus tonals.
 - Rodes de concordes.
- 5. Tímbrics:
 - Agrupacions musicals: orquestra, banda...
 - Instruments electrònics.
 - La veu i els seus diferents tipus. Tessitura.
- 6. Expressius:
 - Els matisos musicals: agògics, dinàmics i caràcter.
- 7. Formals:
 - Formes musicals bàsiques utilitzades en les classes de dansa.
 - Estructura d'obres musicals bàsiques. AB, ABA...
 - Estructura de la cançó moderna: introducció, estrofa, pretornada, tornada, pont...
- 8. Auditius:
 - Reconeixement d'obres de diferents èpoques i estils.
 - Anàlisi dels elements musicals estudiats: pols, compàs, manera, timbre...
- 9. Moviment:
 - El moviment del cos seguint una base rítmica o a través d'obres musicals de diferents estils.
- 10. Creatius:
 - La improvisació a través del moviment basat en la música escoltada.
 - La creació de melodies cantades amb basa rítmica i/o melòdica.
 - Tocar ritmes amb instruments de xicoteta percussió relacionats amb la música donada.

COMPLEMENT DE DANSA

Introducció

El temps lectiu de l'assignatura de Complement de Dansa es concep com una extensió de les classes de dansa clàssica, espanyola i contemporània, i en aquest sentit la seua finalitat és donar cabuda en el currículum d'un suport específic a la pràctica de la dansa. En tercer d'elemental està destinada a l'enriquiment curricular i en quart a l'especialització, per la qual cosa es pot cursar per una d'aquestes modalitats: clàssica, contemporània i espanyola i flamenc. La seua concreció queda subjecta a l'autonomia de cada centre. L'assignatura de Complement de dansa facilita la convergència de sabers específics i permet refermar i aprofundir en la pràctica d'una modalitat concreta de dansa. L'objectiu que es pretén és que l'alumnat pugua créixer en la seua formació assolint un major rendiment en una d'aquestes modalitats. Per això, la funció d'aquesta assignatura no sols és formativa sinó també, i sobretot, és orientadora. L'alumnat ha de veure en el disseny de la seua formació sempre les possibilitats que se li presenten, per a conduir-se decididament cap als àmbits de la dansa que li resulten més adequats conforme els seus interessos i aptituds, sempre tenint en compte que el que es pretén en aquesta etapa no és l'especialització plena sinó assolir una formació suficientment àmplia i

diversa que el capacite a respondre a diferents desafiaments i d'adaptar-se a tot tipus de contextos sempre afavorint una visió de la dansa el més integradora possible.

En relació a la concreció curricular de l'assignatura de Complement de Dansa, cal assenyalar que les competències que es pretenen assolir són les mateixes que s'hi estableixen per a les assignatures de dansa clàssica, espanyola o contemporània. No obstant això, els centres, dins de la seua autonomia, han d'ampliar altres aspectes curriculars, en particular els sabers bàsics i els criteris d'avaluació que, encara que es preveuen en el currículum d'aquestes tres assignatures, no resulten suficientment gràfics per a l'assignatura de Complement de Dansa, atés que aquesta assignatura té un caràcter d'enriquiment curricular.

Aprofundint en aquesta idea, hem d'entendre que, atés que els processos d'ensenyament dins d'aquesta assignatura es realitzen de manera més focalitzada, l'aprenentatge és més intens, i per això el rendiment i el nivell d'exigència ha de ser major. En aquest sentit, la càrrega lectiva disponible en aquesta assignatura facilita enormement la continuïtat dels aprenentatges i la contextualització de la pràctica de la dansa en situacions reals, i per això afavorirà la implicació de l'alumnat en aquest procés d'aprenentatge. En definitiva, el caràcter complementari d'aquesta assignatura permet que, en última instància, el temps de dedicació total als ensenyaments elementals de Dansa siga l'adequat tenint en compte el nivell competencial que es pretén que l'alumnat assolisca.

Dins del plantejament obert d'aquesta assignatura, els centres afavoriran la codocència i l'ús de metodologies actives com l'aprenentatge basat en projectes (ABP) i l'aprenentatge basat en reptes (ABR). Així mateix, dins de l'avaluació de l'assignatura es valorarà positivament la participació de l'alumnat en activitats d'arts escèniques de tota mena realitzades fora de l'horari escolar.

Annex IV
Càrrega lectiva dels ensenyaments elementals de Dansa

	CURS / HORES SETMANALS								
ASSIGNATURA	1r	2n	3r	4t			Total d'hores		
				A	B	C	A	B	C
Rítmica i Expressió Musical per a la dansa	1	1	1	1	1	1	120	120	120
Dansa Clàssica	1	2	2,5	8	2	2	405	225	225
Dansa Contemporània	1	2	2,5	2	8	-	225	405	165
Dansa Espanyola	1	2	2,5	-	-	8	165	165	405
Complement de Dansa	-	-	1,5	2	2	2	105	105	105
Total hores lectives	4	7	10	13			1020		

Annex V

Relació numèrica professorat/alumnat

Màxim 1/20 en totes les assignatures del currículum